

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
эдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2021-2022 уку елы) 7 нче сыйныф**

**Үткәрү вакыты- 150 минут
Максималь балл – 53**

I. Лирик эсәргә караган биремнәр (24 балл).

***Мине шагыйрьлектә мәңге тугры ит, Тәңрем;
Шунда гына күңелемнең бөтен теләк-омтылышы.***

1. Бу шигырь юлларының авторын һәм шигырьнең исемен язып куй (4 балл).

Авторы: _____, шигырьнең исеми: _____.

2. Әлеге шигырьдә лирик герой нинди хыялы, максаты турында сөйли?
Жавабыңны биш-алты жөмлә белән яз (6 балл).

---

3. Шигырьдә лирик герой хисләренең сәбәбен күрсәт (4 балл):

_____ .

4. Шигырьнең төп идеясен язып куй (5 балл):

_____ .

5. Бу шигырь лириканың кайсы жанрына карый? (5 балл). Жавабыңны яз:

_____ .

II. Эпик – эсәрләргә караган биремнәр. Үзең теләгән бер вариантны гына сайлап эшлә (16 балл).

I вариант

*Бераз баргач, уң якта бердән чытырдаган тавышка сискәнеп китеп,
куркуыннан кире чабарга башласа да, чыпчык очып чыкканнан агач яфрагы
гына чытырдаган икәннән белгәч, тагын кире килде. Әнисе аны эсен-пәри юк
икәннән ышандырган булса да, бакча эчендә бүре-фәлән булуы мөмкинлеген ул
исеннән чыгармый иде. Чөнки ул бакчаның кайларга-кайларга барып
чыкканын белми, бары бу юлның озакламыйча бер чәчәклеккә чыгачагын, ул
чәчәклектә чәй эчәр һәм утырыр өчен урыннар барлыгын гына белә.*

1. Әлеге өзек нинди әсәрдән алынған? Аның авторы кем? (4 балл).
Әсәрнең исеме: _____, авторы: _____.
2. Әсәрнең төп герое кем? (2 балл)
3. Бу әсәр нинди жанрга карый? (4 балл) _____.
4. Әсәрнең жанрына хас үзенчәлекләрне аңлатып бир (төшенчәгә аңлатма яз) (6 балл).

II вариант

Хәзер инде көймә булдыксыз, кызганыч ябалак кебек түгел, йөрәкле карчыга шикелле матур һәм сөйкемле күренә иде. Көймәдәге егетләр дә көчсез һәм йомшақ тараканга түгел, гайрәтле үткен кырмыскаларга охиый иде.

Гөрләвек дулкыннар арасында зирәк кош кебек оча-калка килгән көймә, көчле бер дулкын селтәве белән кырыйга үрләшеп, шып итеп туктады. Арттан килгән дулкыннар да инде аны кузгатып ала алмый иделәр.

1. Әлеге өзек нинди әсәрдән алынған? Аның авторы кем? (4 балл).
Әсәрнең исеме: _____, авторы: _____.
2. Әсәрнең төп герое кем? (2 балл). _____.
3. Бу әсәр нинди жанрга карый? (4 балл) _____.
4. Әсәрнең жанрына хас үзенчәлекләрне аңлатып бир (төшенчәгә аңлатма яз) (6 балл).

III. Тестларга җавап бир (3 балл).

1. Күрсәтелгән әсәрләрнең авторларын әсәр исеме белән янәшә язып куй (1 балл).

а) «Сандугач һәм чишмә» – _____

б) «Шундый минем туган ягым» – _____

в) «Имче» – _____

2. «Беренче театр» әсәренең авторын билгелә (1 балл).

а) Ибраһим Гази

б) Әхмәт Фәйзи

в) Галиәсгар Камал

3. «Идегәй» әсәренең жанрын күрсәт (1 балл).

а) поэма

б) дастан

в) баллада.

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
эдәбиятынан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2021-2022 уку елы) 8 нче сыйныф**

**Үткәрү вакыты- 150 минут
Максималь балл – 50**

I. Лирик әсәргә караган биремнәр (19 балл).

1. Шигырь юлларын уку, бу юлларның авторын һәм кайсы шигырьдән булуын күрсәт (4 балл):

а) *Укыйм тиз-тиз күңелдән гажәиб сурә Коръәннән
Газаплар мәгънәви бер кул илән алынадыр жәннан.*

Авторы: _____, шигырьнең исеме: _____.

ә) *Кыйл дога, ихлас белән тезлән дә кыйбла каршына;
Бел аны: керсез күңелдән тугъры юл бар гаршенә.*

Авторы: _____, шигырьнең исеме: _____.

2. Биш-алты жөмлә белән бу шигырьләрнең лирик геройларына хас булган уртак хис-кичерешләрне тасвирлап яз (6 балл).

---

3. Әлеге ике шигырьгә дә уртак булган идеяне яз (5 балл):

---

4. Шигырьләр лириканың кайсы жанрына карый? (4 балл). Жавапны яз.

II. Эпик – әсәрләргә караган биремнәр. Үзен теләгән бер вариантны гына сайлап эшлә (18 балл).

I вариант

Өзекне уку һәм сорауларга жавап яз.

Ярты төн узган, эшле, эшсез йоклый, ял итә, әмма бала һаман елый иде. Биш-ун минут туктап тора, тагын елый баилый... Бишеге янында зыр катып юатыр өчен газапланган анасы, бигрәк тә ире белән кунак тынычлап йоклый алмый торганнардыр дип борчыла.

Чыннан да, кунак йокламый иде.

1. Әсәрнең исеме (2 балл): _____;

2. Әсәрнең авторы (2 балл): _____;

3. Әсәрнең жанры (2 балл): _____;

4. Әсәрнең төп герое (2 балл): _____;

5. Төп геройның кичерешләре һәм бу кичерешләрнең сәбәпләрен аңлатып яз (6 балл).

---

6. Төп геройның кичерешлэрен автор нинди алымнар ярдәмендә ача? (4 балл)

II вариант

Өзекне укы һәм сорауларга җавап яз.

Мин, мондагы күренештән арып, җаным, күңелем белән арып, шул эскәмиянең әле җимерелеп өлгермәгән башына барып утырдым да иске хатирәләремне башыма җыймакчы булдым. Эскәмия артындагы карт агачтан, ни өчендер гаркылдашып, каргалар таралдылар; алар, үзләренең колакларны газапый торган ямьсез тавышлары белән бөтен бакчаны тутырып, минем баш очымда әйләнеп йөри башладылар. Агачтан минем өскә алла нинди чүпләр коелдылар.

Кайчандыр бу агачның ботакларында сандугачлар сайрыйлар иде!

1. Әсәрнең исеме (2 балл): _____;
2. Әсәрнең авторы (2 балл): _____;
3. Әсәрнең жанры (2 балл): _____;
4. Әсәрнең төп герое (2 балл): _____;
5. Хикәяләүченең кичерешләре һәм бу кичерешләрен сәбәпләрен аңлатып яз (6 балл).

---

6. Төп геройның кичерешлэрен автор нинди алымнар ярдәмендә ача? (4 балл)

**Татар гомуми белем бирү оешмаларында укучылар өчен татар
эдәбиятыннан олимпиада сораулары
(муниципаль тур, 2021-2022 уку елы) 9 нче сыйныф**

**Үткөрү вакыты- 180 минут
Максималь балл – 43**

I. Эдәбият теориясенә караган бирем (18 балл).
Урта гасырлар эдәбияты нинди чорларны үз эченә ала? Эзлекле итеп, һәр чорның исемен яз. Бу чорларга ни өчен шунды исем бирелгәнлеген аңлат (10 балл). Саналган ижат әһелләрен – *Котб, Мөхәммәдьяр, Кол Гали, Мәүлә Колый* – үзләре ижат иткән чорга тәңгәл китереп язып куй (4 балл). Бу авторларның берәр әсәренең исемен яз (4 балл)

II Укылган эсэр турында фикерлэу (12 балл)

Заһир Бигиевнeң «Меңнәр, яки Гүзэл кыз Хәдичә» эсәрeнeң геройлары Муса Салихов яки Габеннасыр образларына чагыштырма характеристика яз. Аларда мәҗрифәтчелек әдәбиятына хас үзенчәлекнeң чагылышын күрсәт.

III.Тестларга жавап бир (3 балл)

- 1.Күрсәтелгән эсәрләрнeң авторларын эсәр исеме белән янәшә язып куй (1 балл).
  - а) «Сүнгән йолдызлар» – _____
  - б) «Туган яғым – яшел бишек» – _____
  - в) «Сибәли дә сибәли» – _____
2. «Әлдермештән Әлмәндәр» эсәрeнeң авторын билгелә (1балл).
  - а) Фәнис Яруллин
  - б) Туфан Миңнуллин
  - в) Аяз Гыйләжөв
- 3.«Жилкәннәр жилдә сынала» эсәрeнeң жанрын күрсәт (1балл).
  - а) повесть
  - б) поэма
  - в) комедия

IV.Ижади бирем (10 балл)

*Гадел белән, бу жиһан төзөк булыр,
Гадел белән дөнья тулы нур булыр.*

Мөхәммәдьяр ижатына нисбәтле бу шигырь юлларның мәгънәсен аңлатып, тормышта гаделлекнeң әһәмияте турында үз фикерләрeне белдереп инша яз. Бирелгән мәкальләрне иншаңда урынлы итеп файдалан.

*Гадел кеше абынмас.
Гаделлекне ир дә ил дә хөрмәт итә.
Гаделлек юк эсирдә, адамлек булмас.*

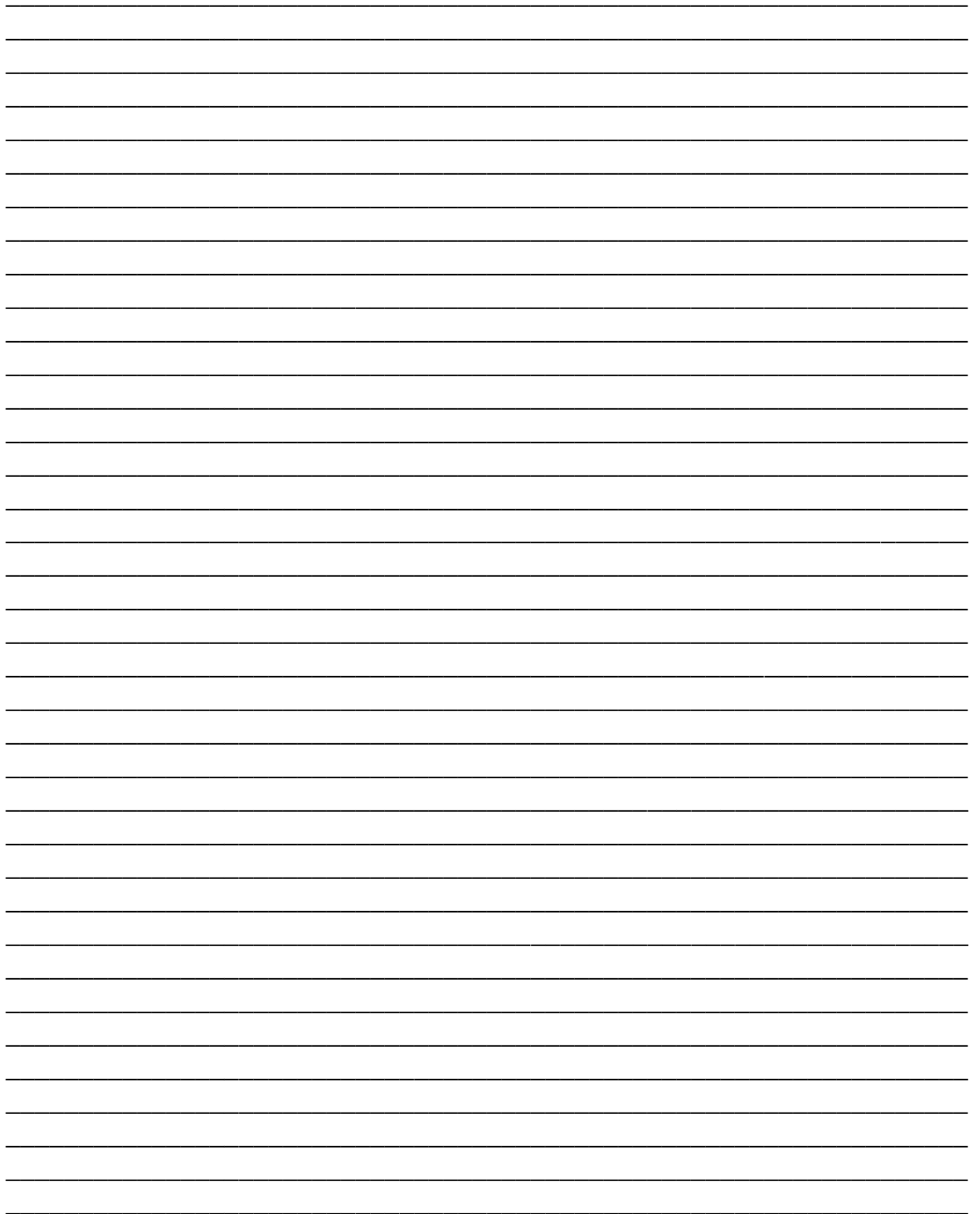

Blank writing area 1 (top section)

Blank writing area 2 (bottom section)

б) Шигырьдәге каршылыкларны билгелә? (3 балл.)

в) Шигырьнең идеясен аңлатып яз. Ул нинди геройлар ярдәмендә ачыла? (4 балл).

г) Фарук картның табут ясатырга баргандагы һәм яшь кыз белән очрашканнан соңгы хис-кичерешләрен кузаллап тасвирлап яз (4 балл).

III. Тестларга җавап бир (3 балл).

1. Күрсәтелгән әсәрләрнең авторларын әсәр исеме белән янәшә язып куй (1 балл).

а) «Таң вакыты» – _____

б) «Көз» – _____

в) «Галиябану» – _____

2. «Яшь йөрәкләр» әсәренең авторын билгелә (1 балл).

а) Ибраһим Гази

б) Галимжан Ибраһимов

в) Габдулла Тукай

3. «Идел» әсәренең жанрын күрсәт (1 балл).

а) поэма

б) дастан

в) повесть

IV. Ижади бирем (10 балл)

«Ни сәбәптән җир йөзедә тәнгә – мунча, җанга – юк?!» Габдулла Тукайның әлегә шигырь юлларын эпиграф итеп алып, «Күңеленә кер кунмасын дисәң...» дигән темага инша яз. Бирелгән мәкальләргә тиешле урында файдалан.

Күңелнең ак булса, намусың саф булыр.

Күлмәкне яңа вакытында, намусыңны яшьтән сакла.

Ак күңелнең аты армас, туны тузмас.
